

Kohtuasi C-636/21

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

15. oktoober 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Consiglio di Stato (Itaalia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

13. oktoober 2021

Kaebaja ja apellant:

NN

Vastustaja ja vastustaja apellatsioonimenetluses:

Regione Lombardia

Põhikohtuasja ese

Consiglio di Statole (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) esitatud apellatsioonkaebus kohtuotsuse peale, millega Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia (Lombardia maakonna halduskohus, Itaalia) jättis rahuldamata ühe põllumajandusettevõtja kaebuse Regione Lombardia (Lombardia maakond) dekreediga peale, millega keelduti talle andmast abi, mis oli pärast linnugripipeidemiid Itaalia muna- ja kodulinnulihasektoris turutoetuseks ette nähtud.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Eelotsusetaotlus on esitatud küsimuse kohta, kas liikmesriigi õigusnormid, mida tõlgendatakse ja kohaldatakse nii, et linnugripi põhjustatud kahju hüvitamiseks ette nähtud abi võivad saada ainult ettevõtjad, kes taotluse esitamise ajal tegutsevad, on määruse nr 1308/2013 artiklis 220 ja rakendusmääruses 2019/1323 sätestatud normistikuga kooskõlas.

ELTL artikkel 267.

Eelotsuse küsimus

Kas sellised liikmesriigi õigusnormid (nagu need, mis on sätestatud põllumajandus-, toidu- ja metsandusministri 15. jaanuari 2020. aasta dekreedis (Decreto Ministeriale del 15 gennaio 2020 del Ministro delle politiche agricole alimentari e forestali)), mida mõistetakse ja kohaldatakse nii, et linnugripi põhjustatud kahju hüvitamise meetmetest saavad abi ainult ettevõtjad, kes ei ole taotluse esitamise ajaks tegevust lõpetanud, on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikliga 220 ning komisjoni 2. augusti 2019. aasta rakendusmäärusega (EL) 2019/1323 vastuolus?

Viidatud Euroopa Liidu õigusnormid

ELTL artikkel 107.

ELTL artikkel 42.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007; eriti artikkel 220.

Komisjoni 2. augusti 2019. aasta rakendusmäärus (EL) 2019/1323 muna- ja kodulinnulihasektori erakorraliste turutoetusmeetmete kohta Itaalias; eriti artikkel 2.

Euroopa Liidu suunised riigiabi kohta põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades aastateks 2014–2020; eriti punktid 66, punkti 75 alapunkt f ja punkt 365.

Viidatud Itaalia õigusnormid

Põllumajandus-, toidu- ja metsandusministri 15. jaanuari 2020. aasta dekreet – Komisjoni 2. augusti 2019. aasta rakendusmääruse (EL) 2019/1323 (muna- ja kodulinnulihasektori erakorraliste turutoetusmeetmete kohta Itaalias) rakenduseeskirjad (Modalità di attuazione del regolamento di esecuzione (UE) n. 2019/1323 della Commissione, relativo a misure eccezionali di sostegno del mercato nei settori delle uova e delle carni di pollame in Italia); eriti artikkel 3 ja artikli 4 lõige 2.

Faktiliste asjaolude ja menetluse lühiülevaade

- 1 Põllumajandusettevõtjal NNil oli kolm linnukasvatusettevõtet. Linnugripi epideemiaga seotud sanitaarpiirangute tõttu pidi ta 2017. aasta oktoobrist detsembrini mitmel korral nende ettevõtete tegevuse peatama. Hiljem, 2019. aasta novembris andis NN linnukasvatusettevõtted oma lastele üle.

- 2 15. jaanuaril 2020 võttis Itaalia põllumajandus-, toidu- ja metsandusministeerium vastu ministri dekreeedi nr 383/2020, millega kehtestati komisjoni 2. augusti 2019. aasta rakendusmääruse (EL) 2019/1323 (muna- ja kodulinnulihasektori erakorraliste turutoetusmeetmete kohta Itaalias) rakenduseeskirjad. Selle ministri dekreediga nähti ette abi linnugriepideemiast põhjustatud kahju korvamiseks. Dekreeedi artikli 3 kohaselt võivad taotluse esitada: a) munatootjad; b) tibutootjad; c) noorkanade, munakanade ja broilerite kasvatajad; d) munapakkimiskeskused. Lisaks on sama dekreeedi artikli 4 lõike 2 kohaselt vaja abi saamiseks tõendada kahju, mida on tekitanud linnugriepideemia ohjeldamiseks võetud sanitaarmeetmete rakendamine ajavahemikul 1. oktoobrist 2017 kuni 30. juunini 2018.
- 3 10. aprillil 2020 esitas NN ministri dekreeedi nr 383/2020 alusel Lombardia maakonnale abitaotluse. Lombardia maakond jättis selle taotluse rahuldamata, sest taotluse esitamise kuupäeval ei olnud NNil linnukasvatuseettevõtteid ja seega ei vastanud ta ministri dekreeedi artiklis 3 ette nähtud tingimusele. Nimelt annab see säte abi saamise õiguse üksnes ettevõtjatele, kes linnukasvatussektoris tegutsevad. NNi väidet, et seda tegevust jätkavad tema lapsed, ei peetud sellest aspektist asjakohaseks.
- 4 Lombardia maakonna keelduva otsuse peale esitas NN kaebuse Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia (Lombardia maakonna halduskohus, Itaalia). Viimane jättis kaebuse siiski rahuldamata, asudes muu hulgas seisukohale, et rakendusmäärusega 2019/1323 soovitakse toetada jätkuvalt tegutsevat põllumajandusettevõtjat, korvates tema kannatatud kahju, kuid eesmärk ei ole mitte ettevõtja kahju hüvitada, vaid toetada turgu, see tähendab, tegutsevaid ettevõtjaid. Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia (Lombardia maakonna halduskohus, Itaalia) sõnul ei saa ka välistada, et NNi lastele üle antud põllumajandusettevõtte oleks võinud abi saada, kuid taotluse oleks pidanud esitama uued ettevõtjad, mitte isa, kes enam ettevõtja ei ole.
- 5 NN esitas 19. märtsi 2020. aasta avaldusega Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia (Lombardia maakonna halduskohus, Itaalia) otsuse peale apellatsioonkaebuse Consiglio di Statole (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu). Selles apellatsioonkaebuses palus NN otsesõnu, et Euroopa Kohtule esitataks ELTL artikli 267 alusel küsimus, kuidas tõlgendada õigesti määruse (EL) nr 1308/2013 artiklit 220 ja rakendusmäärust 2019/1323 ehk neid Euroopa Liidu õigusnorme, mis rakendati ministri 15. jaanuari 2020. aasta dekreediga nr 383/2020.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 6 Lombardia maakonna tõlgenduse kohaselt, millega Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia (Lombardia maakonna halduskohus, Itaalia) nõustus, annab ministri dekreeedi nr 383/2020 artikkel 3 abi saamise õiguse ainult ettevõtjatele, kes taotluse esitamise ajal Itaalias munade ja kodulinnuliha sektoris

endiselt tegutsevad. Abi saajate hulgast on aga välja jäetud ettevõtjad, kes on küll linnugriepideemiast põhjustatud kahju kannatanud, kuid seejärel oma tegevuse lõpetanud.

- 7 See tõlgendus lähtub ministri dekreeedi nr 383/2020 eesmärgist, milleks loetakse Itaalia kodulinnuliha sektori turu toetamist. Kuigi „turutoetusmeetme“ ajend on kahju tekitanud sündmus, mis on paratamatult aset leidnud minevikus, on selline majandusmeede suunatud tulevikku, kuna sellest saavad kasu ettevõtjad, kes taotluse esitamise hetkel tegutsevad ja kujutavad endast endiselt turu lahutamatu osa. Turu all peetakse silmas kõigi seal teatud hetkel tegutsevate ettevõtjate kogumit, mitte isikuid, kes on seal enne abimeetme kehtestamist tegutsenud.
- 8 NN ei nõustu sellega, kuidas Lombardia maakond ministri dekreeti nr 383/2020 tõlgendab, ning on seisukohal, et selles dekreedis ette nähtud abi on olemuselt hüvitis kannatatud kahju eest ja sellisena tuleb seda anda just ettevõtjatele, kes tegutsesid kahju tekitanud sündmuse ajal, isegi kui nad on hiljem tegevuse lõpetanud.
- 9 NN arvates on Lombardia maakonna tõlgendus ka ebaõiglane, kuna see võtab abi saamise võimaluse just neilt ettevõtjatelt, keda linnugriepideemia kõige rängemalt tabas, st neilt, kes olid kuhjunud võlgade tõttu sunnitud oma tegevuse enne hüvitusmeetmete võtmist lõpetama.
- 10 Viimaks märgib NN, et kui kohaldada hüvitusmeetmeid kõigi ettevõtjate suhtes, kes tegutsesid kahju tekitanud sündmuse ajal, võib see parandada sanitaarmedetmete järgimist, kuna ettevõtjad saaksid loota oma kahju hilisemale hüvitamisele.

Eelotsusetaotluse põhistuse lühiülevaade

- 11 Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) märgib kõigepealt, et vaidluse lahendus sõltub sellest, kuidas tõlgendada määruse nr 1308/2013 artiklit 220 ja rakendusmäärust 2019/1323 ehk neid Euroopa Liidu õigusnorme, mida ministri 15. jaanuari 2020. aasta määrusega nr 383/2020 rakendati.
- 12 Lisaks rõhutab Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu), et põllumajandussektori riigiabi alaste Euroopa Liidu normide grammatilise tõlgenduse põhjal ei saa kinnitada ega välistada, et linnukasvatuseetevõtjad peavad taotluse esitamise ja/või toetuse väljamaksmise ajal tegutsema. Nähtavasti peab nende õigusnormide õige tõlgendus seega lähtuma normide eesmärgist.
- 13 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul on põllumajanduse valdkonna riigiabi alaste Euroopa Liidu õigusnormide eesmärk toetada turgu, ja nendega soovitakse saavutada stimuleerivat mõju, teisisõnu soodustada algatuste teket või arengut selles sektoris. Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev

riiginõukogu) hinnangul jätab see eesmärk abisaajate hulgast välja ettevõtjad, kes on tegevuse enne taotluse esitamist lõpetanud ega osale seega enam turul, mida õigusnormidega soovitakse toetada. Kui ettevõtte on varem üle antud, peaks selle eesmärgiga olema kooskõlas see, kui abisaajate hulka arvatakse ettevõtte ülevõtjad, kes moodustavad osa toetatavast turust.

- 14 Samuti on eelotsusetaotluse esitanud kohus seisukohal, et turu toetamise põhimõtet ei saa eirata isegi erakorraliste sündmuste puhul, nagu seda on loomataudide epideemiad. Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) arvates eeldavad kõnealused õigusnormid põhjendatuse kriteeriumit arvestades isegi erakorraliste sündmuste korral seda, et edasi tegutsevatele ettevõtjatele antava abi ja turu toetamise eesmärgi vahel oleks funktsionaalne seos.
- 15 Teisest küljest märgib Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu), et Euroopa Liidu õigusnormid ei nõua nähtavasti siiski investimisprojekti esitamist, mis näitaks kindlalt, et abi jõuab asjaomasele turule tagasi ja saab seda tulevikus toetada.
- 16 Viimaks rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kui käsitada kõnealust abi hüvitisena ja seega võimaldada seda kõigile kahju kannatanud ettevõtjatele, sõltumata sellest, kas nad taotluse esitamise ajal tegutsevad, võiks ka selline käsitlus – olgugi et kaudselt – vastata turu toetamise eesmärgile. Kui kehtestada kahju korvavad hüvitusmeetmed, järgiksid põllumajandusettevõtjad nimelt paremini tervishoiuasutuste korraldusi, mis omakorda suurendaks tarbijate usaldust epideemiavastaste meetmete järgimise suhtes.